

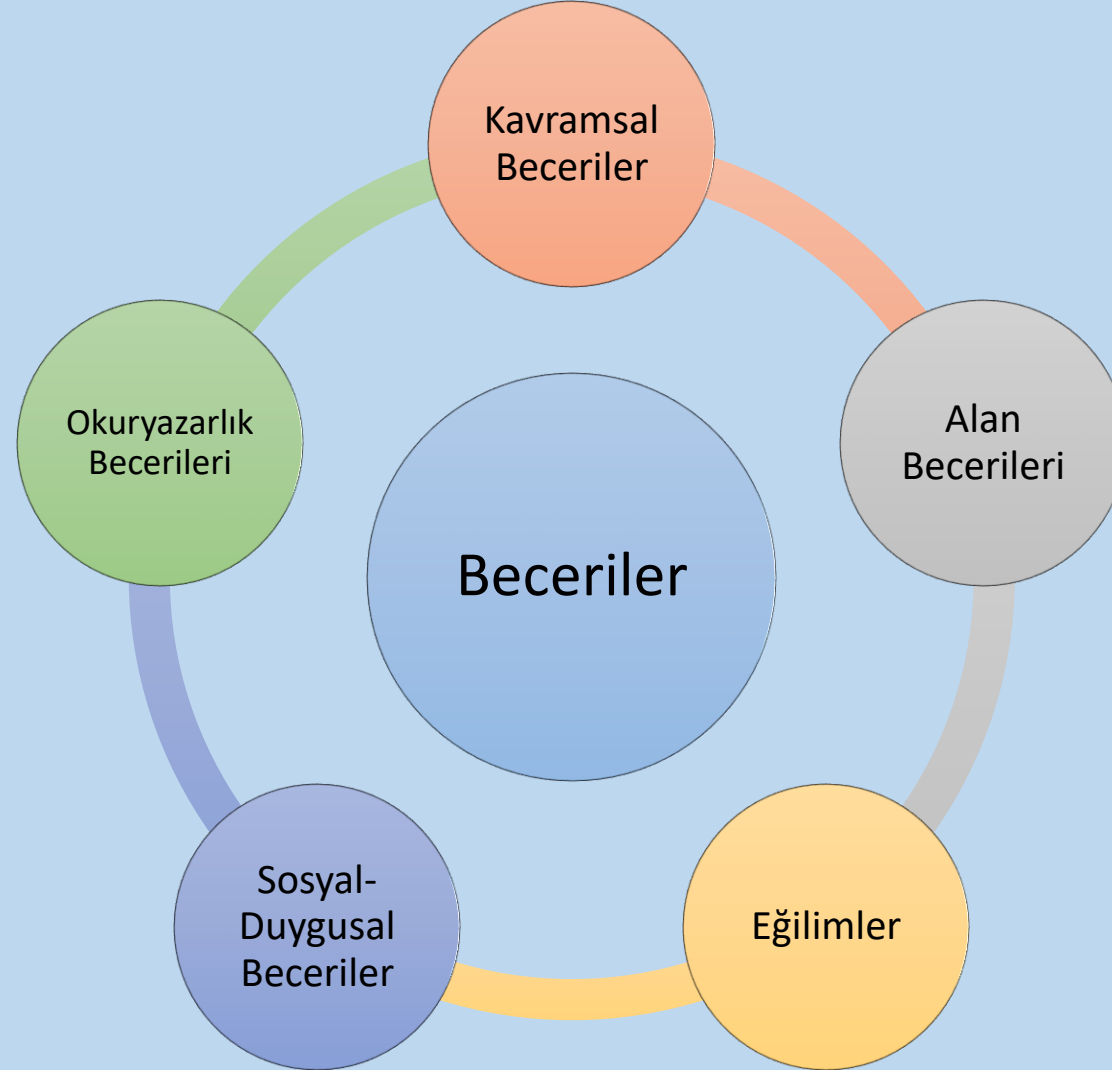
AEZ301 Hayat Bilgisi Öğretimi

Hayat Bilgisi Öğretiminde Beceri Öğretimi

Dr. Fehmi Demir

Siirt Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü

HBÖP'NİN BECERİLERİ

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **Problem Tabanlı Öğrenme Stratejileri:** Beceriler, öğrencinin aşına olduğu sorunlar/problemler üzerinde geliştirilir.
 - Bu yöntem bir **eylem planı hazırlama**yı gerektirir. Eylem planında **zaman, yöntem ve kaynaklar** belirlenir. Edinilen bilgiler probleme uygulanırken harcanan zamanın, başvuru yöntem-teknik-stratejilerin ve kullanılan kaynakların işe yarayıp yaramadığı değerlendirilir.
 - Ulaşılan sonuçlar, gelecekteki problemlerin çözümünde kullanılır.
- * Çevre
 - * Temizlik
 - * Kurallar
 - * Kitap okuma
 - * Devam
 - * Ödev/çalışma

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **Kasıtlı Öğrenme:**
- Hedefe ulaşmak için kasıtlı bir **öğrenme ortamı** oluşturulur. Bu ortamda öğrenciler olabildiğince çok sayıda soru üreterek öğrenme etkinliği üzerinde söz sahibi olur. Böylece öğrencilerin, kendi öğrenme süreçlerini daha iyi tanımaları ve kendilerini yönetme becerisi kazanmaları beklenir.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- Karşılıklı öğretim:
- Karşılıklı öğretim süreci **işbirlikçi bir ortam**da gerçekleşir. Öğrenciler, karşılıklı bilişselliği sorgulama, özetleme, açıklama ve tahmin etme konusundaki stratejileri nasıl uygulayacaklarını öğrenir. Anında geri bildirim sağladığı için öğrencilerin metin anlayışlarını netleştirmelerine, okuma-anlama stratejilerini etkin bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- Bilişsel Çıraklık:
- Öğretmen, yüksek sesle düşünerek öğrencilerin, düşünme süreçlerini görmesini sağlar. Daha sonra öğretmen izler, rehberlik yapar ve öğrencilere görevin bölümlerini uygulatarak geri bildirim ve destek sağlar.
- Bilişsel çıraklık, öğrencileri modelleme-rehberlik-destek verme/destek çekme döngüsünde meydana gelen öğrenmeyi ayrıntılı olarak yapabilmeleri için öğrencileri düşünmeye sevk eder.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **İşbirliği:** Öğretmen, yaşam boyu öğrenen olmak ve gerekli temel yaşam becerilerini geliştirmek için öğrencilere destek sağlayarak işbirliği yapar.
- **Sınıf içi tartışmalar:** Öğrencilerin öğrenmesi, alıştırma yapması ve problem çözmesi için fırsatlar sunan bir etkinliktir. Dinleme, girişimcilik ve empati becerilerini geliştirir. Üst düzey düşünme becerilerini kullanmaya teşvik eder.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **Beyin Fırtınası:** Öğrencilerin hızlı ve özgün fikir üretmelerini sağlar; hayal güçlerini kullanmalarına ve alışılmışın dışında düşünmelerine yardımcı olur.
- **Rol Yapma:** Eğlenceli bir etkinlik olmanın yanı sıra tüm sınıfı aktif ve katılımcı olarak konuya dahil eder. Becerileri uygulamak için mükemmel bir strateji sağlar. Kişinin gerçek hayatta potansiyel bir durumu nasıl ele alabileceğini deneyimlemesine yardımcı olur. Başkaları ve onların bakış açılarına yönelik empati geliştirmesini sağlar.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **Grup Çalışması:** Öğrencilerin ekip oluşturma ve takım çalışması aşamasında birbirleri ile etkileşimde bulunmalarına, birbirlerini daha iyi tanımalarına katkı sağlar.
- **Eğitici Oyunlar ve Simülasyonlar:** Katılımcılar çalışırken eğlenir. Bununla birlikte aktif öğrenmeyi ve zengin içerikli bir tartışmayı teşvik eder. Bilgi, tutum ve becerilerin birlikte kullanılmasını gerektirir.

BECERİLERİN ÖĞRETİLMESİNDE KULLANILABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

- **Durum Analizi ve Örnek Olay Çalışmaları:** Analiz etme, keşfetme, zorluklar, ikilemler ve güvenle test etme şansı verir. Grup halinde birlikte çalışma, fikir paylaşma, yeni öğrenmeler ve iç görü sağlaması için çözümler üretmelerine yardımcı olur.
- **Hikaye Anlatımı:** Öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur. Ayrıca dikkat, konsantrasyon, dinleme, sabır ve dayanıklılık becerilerini geliştirir.

KAVRAMLAR

- **Kavram:** «Bir nesnenin veya düşüncenin zihindeki soyut ve genel tasarımı» ya da «nesnelerin veya olayların ortak özelliklerini kapsayan ve bir ortak ad altında toplayan genel tasarım, mefhum» olarak tanımlanmaktadır.

KAVRAM ÖĞRETİMİ

- Kavramsallaştırılan dünyayı ebeveynler aracılığıyla tanımaya başlarız.
- Okula gelene kadar kavram öğretimi gelişigüzel bir şekilde sürer.
- Kavram öğretimi okulla birlikte düzenli bir yapıya kavuşur.
- Okulla beraber önceki kavramlar pekiştirilir, yeni kavramlar öğrenilir, yanlış ve yanılgılar ortadan kaldırılır.

KAVRAM GELİŞİM SÜREÇLERİ

Gruplama

- Bireyin, gelişim düzeyine göre eşleştirmeler, sınıflandırmalar yaparak çevresinde gözlemlediği obje ve olayları zihinlerine yerleştirerek gruplamalar yapması

Genelleme

- Kavram oluşturma sürecinde karşılaştığımız kavramların ortak özelliklerine göre gruplandırılmasıdır.

Ayırma

- Olayların ve varlıkların birbirine benzeyen özelliklerinin görülmesi

Tanımlama

- Olayların ve varlıkların birbirine benzemeyen özelliklerinin görülmesi

HBÖP KAVRAMLAR

- HBÖP’da kavramlara yönelik bir listeye yer verilmemiştir. Ancak program incelendiğinde kavram ifadesi eşliğinde sadece «yön, aile, akraba, istek ve ihtiyaç» kavramları vurgulanmaktadır. Bunların dışında öğretim programı ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde sınıf seviyesine göre öğrencilerin kazanması beklenen çok sayıda kavram bulunmaktadır.
- İlkokul birinci sınıf HBÖP yer alan bazı kavramlar: Acil durum, aile, enerji, başkent, bayrak, besin, bitki, çevre, doğa, dolu, geri dönüşüm....

KAVRAM ÖĞRETİMİNDE BAŞVURULAN YAKLAŞIMLAR

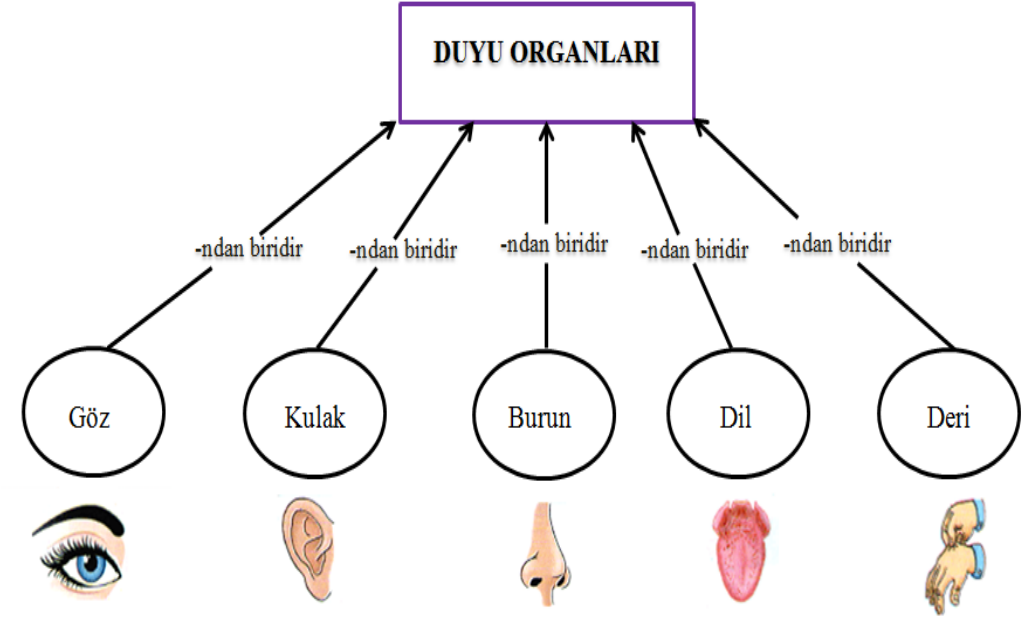
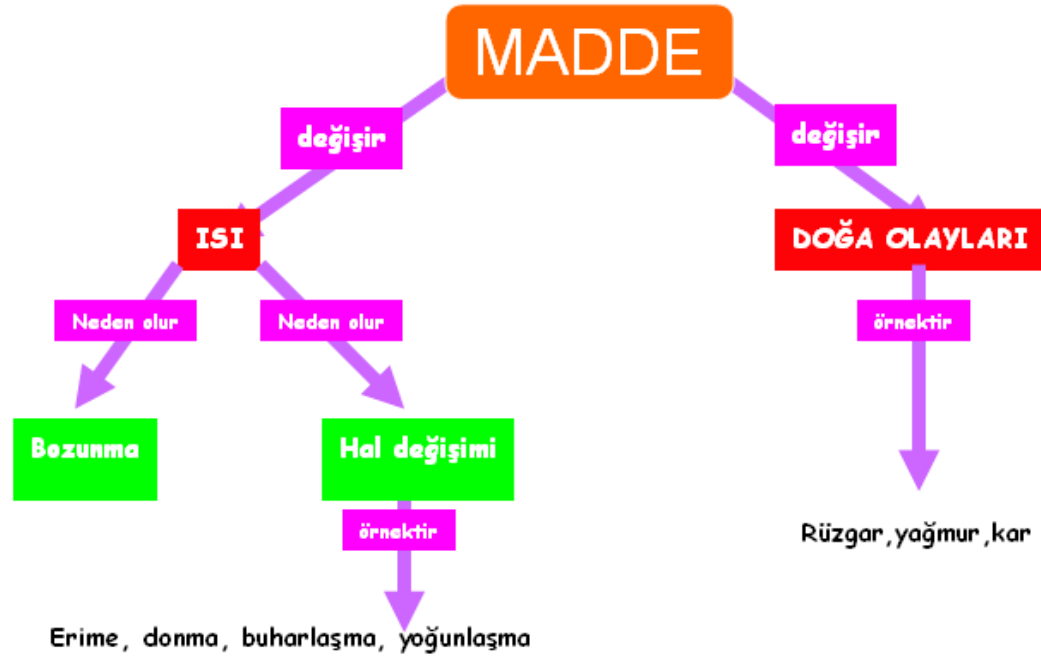
- Somut/soyut kavramların öğretimi
- Tek boyutlu/çok boyutlu kavramların öğretimi

Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

- Hayat bilgisi dersinde ilkokulun ilk üç yılları için uygun olan yöntem ve teknikler şunlardır:
 - 1. Tümdengelim Yoluyla Kavram Öğretimi:** Tek boyutlu ve somut kavramların öğretiminde uygundur. En çok tercih edilen yöntem. Önce tanım verilir. Daha sonra tanıma uygun örnekler verilir.
 - 2. Tümevarım Yoluyla Kavram Öğretimi:** Çok boyutlu ve soyut kavramların öğretiminde uygundur. Önce örnekler verilir. Örneklerdeki belirgin ortak özellikleri tespit edilir. Örnek olmayanlar da verilerek yanlışlar ortadan kaldırılır. En sonunda ortak özelliklerden hareketle kavramın tanımı yapılır.

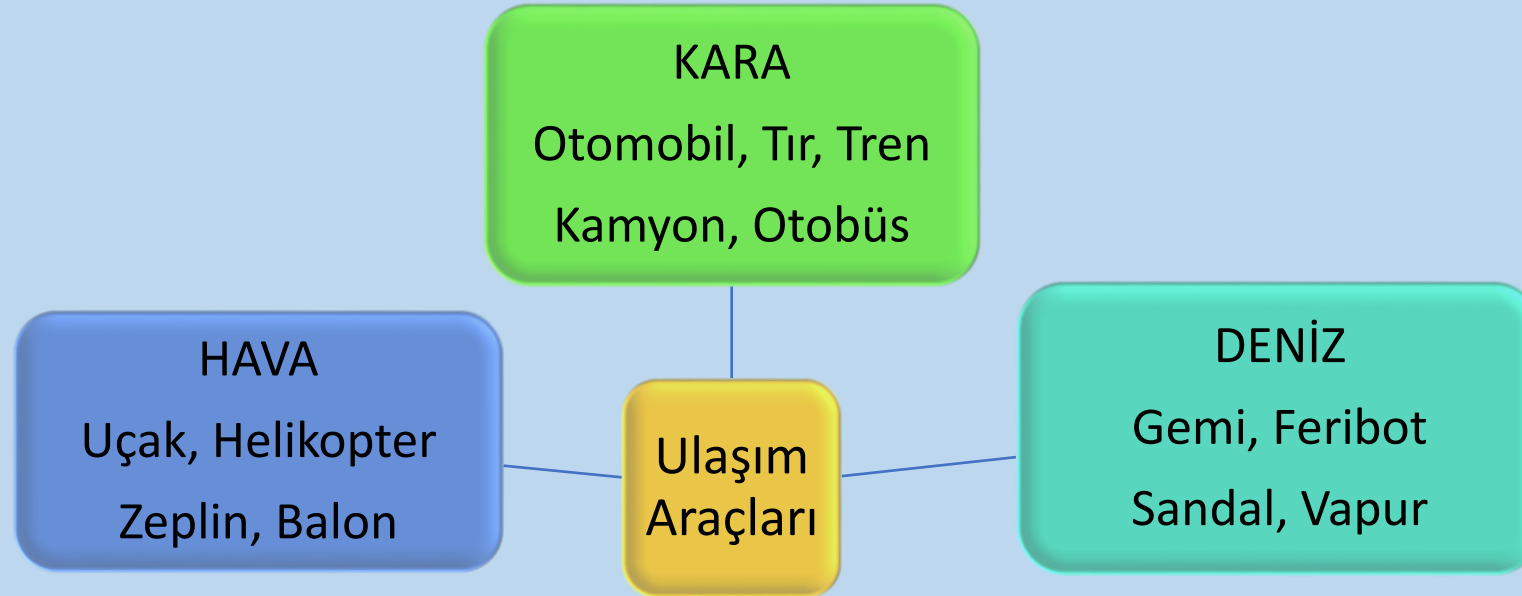
Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

3. **Hikayelerle Kavram Öğretimi:** Öğretmen tarafından hazırlanan hikayeler veya yazılan hikayeler kavram öğretiminde kullanılabilir. En önemli özelliği öğretilecek kavram etkili bir hikayenin içerisine ustaca yerleştirilir.
4. **Kavram Haritaları:** Birbirleri ile ilişkisi bulunan, aynı anlam havuzunda yer alan ilintili kavramların öğretiminde kullanılır. Kavramlar arası ilişkileri şematize etmede etkili bir yöntemdir. Kavramlar arasına yerleştirilen bağlayıcı yüklemelerle öğrencilerin kavramlar arasındaki ilişkiyi daha iyi görmeleri sağlanır.

Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

5. **Kavram Ağları:** Anlamca birbirine yakın olan ilintili kavramlar arasındaki ilişkileri göstermek için kullanılır. Kavram haritalarından farkı kavramlar arası ilişkiyi açıklayan ifadeler bulunmaz.

Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

6. **Anlam Çözümleme Tabloları:** Anlam yönünden birbirine yakın olan kavramların öğretiminde kullanılmaktadır. Kavramlar arasındaki yazım, anlam, işlev, özellik, örnek gibi benzerlik ve farklılıkları analiz etmeye yarar.

HAYVANLAR	HAREKET EDER			
	Havada	Suda	Karada	Toprak Altında
Kedi				
Kartal				
Yılan				
Balina				
Solucan				
Köstebek				

Kavram Öğretiminde Kullanılan Yöntem ve Teknikler

6. **Kavram Bulmacaları:** Öğrencilere verilmesi öngörülen kavram öğretiminde ders materyali ve ek etkinlikler olarak kullanılmaktadır. Kavram bulmacaları hazırlanırken öğretmen önce ünite de geçen kavramların listesini çıkarır. Bu kavramları oluşturacağı bir kavram bulmacası içine gizler.

D	E	D	E	G	H	C	D
A	M	C	A	B	A	B	i
Y	E	N	G	E	L	E	N
I	N	i	O	N	A	R	Ü
M	B	S	N	i	N	E	Y
B	A	R	i	Ş	U	T	O
A	B	L	A	T	V	E	P
D	A	N	N	E	A	B	Ö

Kavram Yanılgıları ve Kavram Karikatürleri

- ***Kavram kargaşası:*** Birbirine yazım ve telaffuz yönünden yakın olan kelimelerin karıştırılması. Kütle ve hacim, çiy-çiğ, çiy-çiğ
- ***Anlam Karmaşası:*** Birden fazla anlamda kullanılan bir kelimenin söz konusu farklı anlamlarının karıştırılması durumu. «İdare»
- ***Kavram Yanılgısı:*** Öğrencilerin öğrendikleri konularda değinilen kavramlar hakkında yanlış anlama, görüş ve bilgiler sahip olmalarıdır. «Isı-sıcaklık»
- ***Kavram Karikatürleri:*** Kavram yanılgılarının giderilmesi için kullanılan yaygın olarak kullanılan bir yaklaşımdır.

Yararlanılan Kaynaklar

Altun, A. (2020). Hayat bilgisi dersinde kavram öğretimi, Ankara: Pegem Akademi

MEB. (2018). Hayat bilgisi öğretim programı. Ankara.

Taneri, A. (2020). 2018 Hayat bilgisi öğretim programının yetkinlikler, beceriler, kavramlar ve kazanımlar yönünden incelenmesi. Ankara: Pegem Akademi *öğretimi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

<https://sites.google.com/site/ertan06nisan/kavram-haritalari?tmpl=%2Fsystem%2Fapp%2Ftemplates%2Fprint%2F&showPrintDialog=1>

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Ftr.pinterest.com%2Fpin%2F687291593106123882%2F&psig=AOvVaw16gTwlqYsgGZGXBIAn1znR&ust=1604518904800000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCNiXs_KQ5-wCFQAAAAAdAAAAABAJ

<https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fslideplayer.biz.tr%2Fslide%2F10893511%2F&psig=AOvVaw1gKUPzc7vvKiyZmnJ5uRzf&ust=1604518539682000&source=images&cd=vfe&ved=0CAIQjRxqFwoTCJjAj76P5-wCFQAAAAAdAAAAABBa>